Vaderschapskennis, nr. 33

Oktober 2024, 3e jaargang, nr. 10.

Versie: 28-10-2024

© Bob de Raadt

Freelance Contextueel Maatschappelijk Werker – Methodisch Ouderbegeleider – lid Connect2Grow > Connect2Fathers – Auteur/boekenrecensent/blogger – Assistent onderzoek bij de afd. Verloskunde-Gynaecologie Erasmus MC Sophia – ROTTERDAM – extern adviseur Veer-Krachtige Ouders, lid KlankBordGroep Zuyd Hogeschool Sittard-Heerlen. www.bobderaadt.nl

www.bobderaadt.nl/vaderschap.php **(interviews & boekrecensies)**

www.bobderaadt.nl/connect2fathers.php **(Rotterdams project 'vaderschap')**

www.bobderaadt.nl/socialeverloskunde.php **(kwetsbare zwangeren/risicofactoren)**

www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php **(online magazine vaderschap & vaderschapsontwikkelingen)**

www.bobderaadt.nl/oudersenchristelijkgeloof/Daddycation/betrokkenvaderschap.php

www.bobderaadt.nl/VaderKrachtCentraal.php **: christelijk geïnspireerd online magazine**

www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php Vaders doen ertoe.

www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php vaderbeeld

www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php

Mailadres: bobderaadt@live.nl

Inhoudsopgave:

- **Agenda (pag. 2)**
- **Publicaties (2)**
- **Vaderschapstheorie (vervolgstudie); pag. 2:**

1. **Inleiding**
2. **Patrascentie of patrescense**
3. **Vaderemancipatie**
4. **Vaderfactor**
5. **Patrascentrische depressie of postpartum depressie bij ouders/vaders**
6. **Vaders doen ertoe (Fathers matter)**

- **NEW PUBLICATIONS** (SIRG-FCAR); pag. 20.
- **Boekenplank** (pag. 24-26)

Agenda:

- Afgelopen maand een fijn overleg met vertegenwoordigers van **Papa's Praat** gehad.
  Papa's Praat – Community - Een community voor en door papa's
  Contactgegevens: papaspraat@gmail.com - **linktr.ee/papaspraat**.
  Uitgebreide informatie en podcasts op: www.instagram.com/papaspraat/

Publicaties:

- Raadt, B. de (2024) boekrecensie: Veerkracht mobiliseren – n.a.v. het boek van Leony Coppens '*Iedereen kan het verschil maken – Trauma en veerkracht bij kinderen* – Uitg. Ten Have; in : *Vakblad Sociaal Werk*, nr. 5, okt. 2024; pag. 35 – ISSN 2468-7456.
- Raadt, B. de (2024) boekrecensie: Babybullshit wetenschappelijk besproken; n.a.v. het boek van Jojanneke Bastiaansen *'Babybullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd* – Uitg. Meulenhoff Boekerij*;* in : *Vakblad Sociaal Werk*, nr. 5, okt. 2024; pag. 35-36 – ISSN 2468-7456.
- Jeroen Odekerken deelt zijn verhaal: www.vader-verhalen.nl/jeroen-odekerken-geboortetrauma/
- *Mijn vrouw zit niet op een roze wolk*, door Linda Eijsink en haar partner; www.bobderaadt.nl/documents/postpartumdepressie/Mijn_vrouw_zit_niet_op_een_roze_wolk_door_Linda_Eijsink.pdf

Vaderschapstheorie: vervolgverkenning:

1. **Inleiding**
2. **Patrascentie of patrescense**
   - inleiding
   - referenties
3. **Vaderemancipatie**
4. **De Vaderfactor**
5. **Patrascentrische depressie of postpartum depressie bij ouders/vaders:**
   - 5.1 en 5.2 klachten/kenmerken/symptomen
   - 5.3. Mijn vrouw zit niet op een roze wolk (verhaal van Linda Eijsink en haar partner)
   - referenties

6. Vaders doen ertoe (Fathers matter)

1. Inleiding

In eerdere edities van Vaderschapskennis[1] heb ik een start gemaakt met een uitwerking van de ouderschapstheorie van Alice van der Pas met de focus op vaders, vaderschap, vaderbetrokkenheid, vaderemancipatie, vaderparticipatie, patrascentie/patrescense (de transitie naar vaderschap), vaderfactoren, vaderverhalen, Daddycation (inspiratie vanuit God de Vader voor ons vaderschap), vaderschapskennis (kennisbank), veerkrachtige vaders, sociale kaart: vaders&vaderschap, en andere thema's die het vaderschap betreffen.
In deze editie hoop ik een uitgebreidere uitwerking te geven van thema's uit de vaderschapstheorie, mede door bovenstaande kernwoorden meer te beschrijven. Ook dit is een aanzet tot een verdere uitwerking en bestudering, want deze thema's vragen meer tijd en inspanning om te beschrijven dan in een tijdsbestek van een maand mogelijk is.
Bovendien zullen verschillende experts verschillende accenten leggen en andere thema's kunne toevoegen. Daarmee is de vaderschapstheorie een uitdagende theorie om verder uit te werken en te verdiepen. Een kennisbank kan deze verschillende aspecten samenbrengen.

2. Patrascentie of patrescence

Patrascentie of patrescense is een begrip dat voortkomt uit de Engelse taal, waarbij de overgang (transitie) van 'niet-vader' naar vaderschap bedoeld wordt. De ene vader heeft zich uitgebreid voorbereid op het vaderschap; de andere vader laat het op zich afkomen en zoekt naar de invulling van zijn vaderschap zodra het kind geboren is. Zo hoorde ik kortgeleden een aanstaande vader (binnen een week zou hij vader worden) zeggen: "Mijn vrouw draagt de baby bij zich en voelt het kind al maanden". Zijn woorden droegen de beleving in zich, dat hij weinig contact en affiniteit met het nog ongeboren kind had ontwikkeld tijdens de zwangerschap. Er zou een zoon geboren gaan worden en daar had hij wel vastomlijnde ideeën over. Ik vroeg hem: 'Hoe heb je je voorbereid?' 'Niet!' 'Mijn vriendin is er vooral mee bezig. Ik ben aan het werk'. Geen woord over zijn visie op zijn vaderschap; geen visie op zijn eigen rol als vader. En toch klonk er warmte in zijn stem over zijn zoon. Een warmte om van betekenis te willen zijn voor zijn kind, een bloedband die nog verder ontwikkeld moet worden in de zichtbare wereld.
Voor andere vaders begint de voorbereiding al voor het signaal van zwanger-zijn. In de preconceptionele fase staat de kinderwens dan al centraal voor beide ouders. Een vader en een moeder die nadenken over de betekenis van een kind in hun leven; over de plek van een kind in hun leven. Aanstaande ouders die bepaald worden bij hun verwachtingen, vruchtbaarheid, relationele en communicatieve aspecten, hun huisvesting en financiën, hun leefwijze, hun gezondheid, hun werkomstandigheden en -stress. Ouders die soms een intensief fertiliteitstraject doorlopen, met de kans op allerlei frustraties en levenservaring die impact hebben op hun partnerrelatie. Binnen de preconceptiezorg is er aandacht voor fertiliteit, eetgedrag, leefwijze, werkstress, gezondheid, kinderwens, seksualiteit en de ouderschapsrol.
Daarnaast hebben ouders te maken met organisaties in de gezondheidszorg c.q. de geboortezorg, bijv.: de huisarts (HAP, POH-er), de eerstelijnsverloskundige, de kraamzorg, CJG (prenataal huisbezoek). Bij een fertiliteitstraject hebben de ouders te maken met de academische medische zorg.

[1] Zie: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_30.pdf - pag. 6 vv (julinummer) en in het recente septembernummer van *Vaderschapskennnis* (pag. 8-10).

Patrascentie en voorbereiding op vaderschap

Wat de vader, die ik kortgeleden sprak, eigenlijk vertegenwoordigde is de beleving van veel aanstaande vaders, dat zij op een soort achterstand staan, omdat hun vrouw/partner als (aanstaande) moeder het kind draagt en (meer) voelt. Een gevoel van buitengesloten zijn/worden. Want de moeder voelt de inwendige baby en heeft specifieke zwangerschapsklachten (misselijkheid, (vr)eetbuien, stemmingswisselingen e.d.). Toch zijn er ook vaders/mannen die een vorm van zwangerschapsklachten ervaren: het couvade-syndroom: licht hormonale wijzigingen (bijv. bij verminderde productie van testosteron en oestrogeen) tot zelfs het ervaren van weeën.

Wat helpt mannen/vaders om zich voor te bereiden op een zwangerschap, een bevalling, het hebben van een kinderwens, op de postpartum periode, op de komst van hun kind?

- De gezamenlijke voorbereiding en beleving van zwangerschap en bevalling, als (huwelijks)partners, als aanstaande ouders (een onderscheid makend tussen de partnerrelatie en ouderschap, terwijl die ook samenkomt in beide personen) en die ruimte laat voor verschillende belevingen (vrouwen/moeders – mannen/vaders). Belangrijk is het regelmatig uitwisselen van gedachten, ideeën, wensen, onzekerheden, belevingen, zorgen en diverse zwangerschapsaspecten in de onderlinge partnercommunicatie.
- Actief meedoen in het zwangerschapstraject: de zwangerschapstest, bezoeken aan huisarts, eerstelijnsverloskundige en andere gezondheidszorgdiensten. Het bijhouden van een eigen dag- of logboek.
- Actief zoeken naar zwangerschapsinformatie (deskundigheidsbevordering, psycho-educatie, boeken, websites, het volgen van een cursus), zoeken naar ervaringen van andere vaders (lotgenotencontact/leren als vaders van elkaar).
- Reflecteren op eigen vaderbetrokkenheid: wat wil jij als vader betekenen voor jouw kind(eren)? Hoe wil jij jouw vaderrol invullen? Hoe actief wil jij zijn en op welke manier(en)? Wie is voor jou een goed, inspirerend voorbeeld? Hoe is het met jouw vaderbeeld; de relatie en invloed van jouw eigen vader? Wat moet er in die relatie gerepareerd worden of juist bevestigd worden?
- Hoe ziet jouw vrouw/partner jouw rol als vader?

Referenties m.b.t. patrascentie (de transitie naar vaderschap):

- Borman, D. (2022) *Je eerste 1000 vaderdagen – praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter* – Amsterdam: Uitg. Unieboek - Het Spectrum.
- Voesten, S. (2023) *Dubbel gevoel* – Uitg. Boekscout; www.dubbel-gevoel.nl
- www.vader-verhalen.nl
- www.vader-verhalen.nl/jeroen-odekerken-geboortetrauma/
- www.vader-verhalen.nl/mark-de-jong-bevallingstrauma/
- www. vader-verhalen.nl/sander-voesten-geboortetrauma/
- www.vader-verhalen.nl/jeroen-van-luijk-bevallingstrauma/
- www.vader-verhalen.nl/bob-de-raadt-bevallingstrauma-ervaringsverhaal/
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/Vaderschap_Bob_de_Raadt_Mijn_verhaal.pdf
- www.vader-verhalen.nl/ivo-van-gool-bevallingstrauma/
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/Interview_Maurice_vroeggeboorte_van_een_tweeling.pdf

- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/Harold_betrokken_vader_met_Arubaanse_roots.pdf
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/vader_worden_vader_zijn.pdf > het verhaal van Jan.
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/corben_zoon_een_vroeggeboorte_vaderschap_in_ontwikkeling.pdf
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/johan_vaderschap_en_de_supportgroep_vadervuur.pdf
- www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/Interview_vader_Bas.pdf

3. **Vaderemancipatie**:

Er bestaan veel soorten van emancipatiebewegingen. Vaak blijkt de man als vader van zijn kind nog vaak een ondergesneeuwde positie in te nemen. Eigenlijk zou er een soort vaderemancipatiebeweging moeten ontstaan, waarbij vaders duidelijker hun vaderrol vervullen en hun vaderpositie innemen. Zoals dat te lezen is in eerdergenoemde vaderverhalen.

Ik hoorde laatst het verhaal over een vader die tijdens de bevalling in een hoek van de verloskamer bleef zitten en er met geen mogelijkheid uit te praten was, ondanks alle inspanningen van de verpleging. Hij bleef maar strak met zijn telefoon in de weer. Terwijl zijn vrouw zwaar bezig was met de bevalling leek het dat hij zich totaal niet interesseerde voor haar situatie en/of voor het komende kind. Hij zei "bang te zijn voor bloed". Wat was voor hem de eigenlijke reden om zich zo op te stellen.

Was dat alleen de angst voor bloed bij de bevalling? Had hij zich voldoende voorbereid op de bevalling? Hadden de partners dit samen goed genoeg doorgesproken? Was er samen een bevallingsplan opgesteld? Had hij bij andere vaders geïnformeerd hoe een zwangerschap verloopt of tips en tops aan hen gevraagd? Was hij bij de echo's (mee)geweest en had hij de echobeelden gezien? Had hij op een of andere manier psycho-educatie ontvangen? Had hij zijn vragen durven stellen? Had zijn vrouw hem bij de zwangerschap betrokken? Had hij zicht op zijn eigen kinderwens en wat hij voor het kind zou willen betekenen? Heeft hij zijn kind erkend of gaat hij dat doen?
Hoe kom je achter de feitelijke reden dat hij zich zo afzijdig houdt en zijn vrouw niet steunt tijdens de bevalling? Is dat onverschilligheid? Machogedrag? Onzekerheid? Onbekendheid?

Met vaderemancipatie bedoel ik:

- Vader toont zijn besef van verantwoordelijkheid-zijn of verantwoordelijkheidsgevoel
- Laat zijn vaderhart spreken en toont zijn vaderbetrokkenheid
- Is zich bewust van het kindbelang, dat het kind een betrokken en toegewijd contact wil: met aandacht, met ontwikkelingsgroei, met affectie en waardering
- Vaders, die door hun aanwezigheid actief inzetbaar zijn, steunend naar hun partner toe en hun kind helpen met bevestiging, waardering, voorbeeldgedrag, gezonde grenzen en genegenheid.
- Vaders die hun ervaringen en verhalen delen, ten voordele van andere vaders.
- Vaders, die zich laten horen – op een positieve manier- en meedoen en – denken. Die transparant zijn in hun handelingen, taken en ouderschapsrol.

- Vaders die om psycho-educatie vragen en leerbaar zijn in hun vaderschapsontwikkeling en – rol.
- Vaders, die gebruik maken van de verschillende partner- en geboorteverlofregelingen: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geboorteverlof-en-partnerverlof/geboorteverlof-voor-partners
- Vaders, die zich verdiepen in hun leefstijl, hun stressmanagement, hun kinderwens, hun eigen vaderbeeld en vaderfactoraspecten, hun vaderschapsrol, hun communicatievaardigheden en hun eigen (kind)trauma's, hun herstelvermogen/veerkracht/hun positieve copingmechanisme
- Vaders die een gelijkwaardige positie naast hun vrouw innnemen.

4. **De Vaderfactor**:

Eén van de meest invloedrijke aspecten in de ontwikkeling van een jongen (een man, een vader, een partner) is de relatie die de baby/kleuter, de jongen is zijn leven heeft (gehad) met zijn vader (en daarnaast natuurlijk ook met zijn moeder!). Het thema ben ik tegengekomen in het boek van Stephen Poulter, een eyeopener: *Poulter, Stephen B. (2006, 2019 Ned. vert.) De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke identiteit – Heeze: Circle Publishing; 284 pp.* Ik heb er een boekrecensie over geschreven [2]. Afgelopen tijd heb ik voorbeelden verzameld[3], t.b.v. lezingen, uit interviews, uit boeken en naar aanleiding van biografieën en onderzoeken hoe mannen de persoon van hun vader en diens invloed op hun leven, ervaren hebben. Een overzicht van ervaringen, belevingen en emoties m.b.t. de 'VaderFacttor':

Vaderfactor (verzamelde autobiografische vaderfactoren; vanaf 20-06-2024 > 26-09-2024)

Hardcore-DJ **Sefa Vlaarkamp** (23) vertelt over zijn houvast in zijn leven. "In de eerste jaren van mijn bestaan heb ik een wond opgelopen doordat ik zonder vader opgroeide. Ik heb een vaderfiguur gemist, er was geen rots waar ik op kon bouwen. Ik heb nooit net mijn vader kunnen stoeien. De emotionele warmte en stabiliteit van een traditioneel gezin ken ik niet". "Door het christendom ontdekte ik het concept van onvoorwaardelijke vergiffenis voor iets wat niet recht te zetten is". (ND, 19-06-2024, pag. 18-19, interview door Roeland van Mourik).

Schrijver **Murat Isik** vertelt in een interview in *Plus Magazine* over o.a. zijn vader: "Mijn vader was een heel andere vader dan ik ben, al denk ik wel dat er enige genegenheid was in zijn huwelijk. Een gemankeerd soort liefde. Vlak voor mijn ouders definitief scheidden en hij terugkeerde naar Izmir, informeerde hij regelmatig naar mijn boek. Korte tijd later overleed hij onverwacht. Helaas, ook omdat ik het hem gegund had *Wees onzichtbaar*[4],[5] te lezen. Mijn leven lang was ik boos op hem en ik wilde de rollen wel eens omdraaien. De vader die ik gemist heb op veel momenten: dat was een

[2] Zie op: www.bobderaadt.nl/documents/vaderfactor/boekrecensie_de_vaderfactor.pdf
[3] Lezing op 27-02-2024, bij Papa Thijs, in Capelle aan de IJssel. Te vinden op: www.bobderaadt.nl/documents/vaderfactor/PowerPoint_De_Vaderfactor_27_02_2024.pdf - www.bobderaadt.nl/documents/vaderfactor/De_VaderFactor_de_invloed_van_je_vader.pdf (voorbereidende studienotitie.
[4] Recensie: vindplaats www.bobderaadt.nl/documents/contextuelehulpverlening/Boekrecensie_wees_onzichtbaar_murat_isik.pdf Gepubliceerd in Vakblad Sociaal Werk - Raadt, B. de (2023) recensie: Wees onzichtbaar (auteur: Murat Isik, 2017); in: *Vakblad Sociaal Werk*, nr. 2 - april 2023; pag. 34. ISSN 2468-7456.
[5] Murat Isik (2017) - *Wees onzichtbaar* - Amsterdam - Ambo/Anthos (597 pp., €19,99. Zie recensie in Vaderschapskennis: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_14.pdf - pag. 14-15.

belangrijk gemis. Het feit dat hij geen aandacht voor me had, gaf mij het gevoel dat ik onbelangrijk was. Ik geef mijn kinderen daarom veel een-op-een-aandacht, stoei met ze en lees ze voor. Ik zie het als mijn taak om ze te begeleiden in het leren kennen van zichzelf en de wereld. Als daarbij iets belangrijk is, dan is het wel het stimuleren van hun autonomie in denken en doen. Dat is bij mijn lang onderdrukt".[6]

Johan Cruijff [7] vertelde aan Sander de Kramer[8]: "Toen opeens begonnen zijn ogen te glinsteren. Weer boog hij zich voorover . Hij was ervan overtuigd dat zijn vader , die overleed toen Johan twaalf was, als een beschermengel over hem waakte. 'Ik praat al mijn hele leven met hem. Als ik problemen heb of een moeilijke beslissing moet nemen, dan vraag ik hardop raad aan mijn vader. Dan zeg ik: 'Pa, help eens!' Als ik de volgende ochtend wakker word, dan weet ik wat ik moet doen'.

'Natuurlijk wil je elkaar begrijpen. Als gelovigen, maar zeker als vader en zoon', aldus **David van der Meulen** (39) en zijn vader Christiaan (75). Als David zijn ouderlijk huis binnenstapt, begroet hij zijn vader met ene warme knuffel. David: "Voor het slapen gaan baden we altijd met papa en mama. Dat was altijd zo'n intiem moment, dat je in bed lag en dat papa of mama op de rand van het bed zat. Het was voor mijn ouders heel belangrijk dat we dat met onze eigen woorden, en dus echt met ons hart deden. Daardoor leerden we intimiteit met God. We hadden een heel mooi moment met elkaar, maar ook met God". David: "God was een liefdevolle Vader voor mij. Iemand bij wie je je wel en wee kwijt kan, waar je mee kan lachten en huilen. En ik leerde hoe belangrijk het is om dagelijks tijd te maken voor de band met God. Dat doe ik nog steeds". David: "Toen ik achttien was, vond ik natuurlijk dat mijn ouders van alles niet goed hadden gedaan. Nu ik zelf kinderen heb, ben ik daarin wat milder geworden. Ik was een rebelse tiener, dat hoef ik niet mooier te maken dan het is. Toen ik me op mijn negentiende helemaal aan God overgaf, had niemand dat verwacht". "Ik kreeg berouw (over mijn rebelse gedrag) Dat heeft mij in die tijd bij jou gebracht, pap. Ik ging naar je toe en heb de zonde, die ik heel duidelijk voor me zag beleden, voor jou als vader, maar ook als dominee. Toen legde je je handen op mij en bad voor me". David: "Je zei mij – als vader en als dominee – de vergeving van God aan. En op dat moment ervaarde ik zoveel liefde en vergeving. Dat was voor mij eigenlijk een bekeringsmoment. Ik leerde toen Jezus kennen. Dat is het beste wat mij is overkomen. Dat vind ik nog steeds".[9]

Mo en Sifra vertellen over hun ervaringen.[10] '**Op deze manier ga je steeds meer op je eigen vader lijken'**. 'Zijn ouders hadden veel ruzie; er was zelfs sprake van fysiek geweld tussen zijn ouders'. Er was ook sprake van verwaarlozing. Sinds Mo vader is, heeft hij eigenlijk alleen maar minder begrip en respect voor zijn ouders gekregen. Het zijn tropenjaren voor ons beiden. Mo vertoont destructief gedrag: lang opblijven, ongezond eten, drinkt teveel alcohol, nachtbraken met vrienden, drugs gebruiken, prikkelbaarheid en ongeduldig gedrag. 'Hij kan z'n ouders niet veranderen, dus hij zal zelf tot een verandering moeten komen'.

---

[6] Tom Kellerhuis (sept. 2022, nr. 9, jaargang 33) – Schrijver Murat Isik: 'Schrijven vergt veel van me, mentaal en fysiek'; pag. 16-20 – *Plus Magazine*.

[7] Leefde van 1947-2016. Nederlands grootste, belangrijkste en meest creatieve voetballer. Trendsetter. Sander de Kramer sprak hem in het voorjaar van 2014.

[8] *Ned. Dagblad*, pag. 2, donderdag 4 juli 2024, column Sander de Kramer. 'Tot slot wilde ik nog één ding van hem weten. Bad Johan Cruijff ook voor een wedstrijd?'

[9] Ned. Dagblad, bijlage Zondag, tekst: Maike Legemaat; 21-07-2024, pag. 10-11. Vader en zoon: Christiaan en David van der Meulen: 'Natuurlijk wil je elkaar begrijpen. Als gelovigen, maar zeker als vader en zoon'.

[10] Magazine WIJ (2024) Onder ons: Sifra (38) over haar relatie met Mo (36) die last krijgt van oude jeugdtrauma's. En dat legt extra druk op de relatie; pag. 14-15. Blokker: Uitg. WIJ Special Media BV – ISSN 2589-0964 – juli 2024.

Hans Mijnders (65), voormalig directeur basisschool, pensionado, kinderboekenschrijver (60 titels) vertelt over zijn levensgeschiedenis, waarbij de rode draad is, dat hij tot 3x toe in hetzelfde huis kwam te wonen. Zijn vader was directeur ('bovenmeester', zoals dat toen heette) op dezelfde basisschool (toen: lagere school'). Hij volgde zijn vader op als basisschooldirecteur en dat was best spannend. "Nou, daar heb ik toen wel even over getwijfeld. Want dan zou ik – als directeur – de jongste zijn in het team. En als ze dan zeggen 'Je doet het beter dan je vader', klinkt dat niet goed. Maar als ze zeggen 'Je doet het slechter dan je vader', klinkt het ook niet goed'. Toen het woonhuis werd gesloopt, realiseert hij 'hier ligt onze familiegeschiedenis'. Een contextuele gedachte.[11]

Marc Floor ten Brinke (17, bijna 18 jaar, oudste zoon/kind in het gezin) woont nog thuis bij zijn ouders maar leeft als artiest een ander leven in Amsterdam. Eerder dit jaar maakte hij de keuze om zich te laten dopen (tijdens een christelijke jongerenreis in Noorwegen), het leven in het spoor van zijn christelijke ouders is echter niet zo eenvoudig. 'Mijn optredens zijn op zaterdag en zondag, maar op maandag is de kerk dicht'. 'Ik denk dat ik steeds meer van de boom los kom, ik ben bijna 18, maar zolang ik nog thuis woon hebben mijn ouders zeker nog invloed'. Vader Jurrien: 'Ik heb het idee dat we elkaar nog best veel beïnvloeden. Dat gaat twee kanten op. Natuurlijk heb als vader invloed op jou, maar jij hebt ook invloed op ons in de manier waarop je naar de wereld kijkt en de keuzes die je maakt'. Marc Floor: 'Maar af en toe valt de appel wel ver van de boom en dan heb ik papa nodig om weer terug met beide benen op de grond te komen'. Marc Floor: 'Mijn ouders zijn mijn grote voorbeelden. Deze plek waar we nu zitten hier, Old School, en de verhalen over zijn (vaders) reizen voor Compassion die ik al vanaf dat ik jong ben hoor, papa staat altijd klaar voor zijn naasten. Als ik zo om mij heen kijk, heb ik een ontzettend toffe vader. Ik ben gewoon heel dankbaar en gezegend met zo'n vader en met hoe hij naar ons kijkt en hoe hij ons opvoedt, zeker mij als oudste'. Jurrien kijkt me een glimlach van oor tot oor naar zijn zoon: 'Nou, dat is wel mooi om te horen'. Hij geeft zijn zoon mee 'Je mag zelf ontdekken wie God is en wat jouw levensvisie wordt. Zodat jouw manier van leven met Jezus echt helemaal je eigen ding wordt'.[12]

Leony Coppens schrijft in haar boek *'Iedereen kan het verschil maken – Trauma en veerkracht bij kinderen'* (2024) over het belang van een goede start, over het hebben doorgemaakt van ingrijpende jeugdervaringen, over trauma en toxische stress, over 'Wat je als kind gaat geloven over jezelf', over de impact van trauma en hoe daarop te reageren, over het verwerven van veerkracht en over de manier hoe jij het verschil kan maken. In een aantal boeiende interviews vertellen kinderen/jongeren over de manier waarop zij in hun – jonge- leven veerkracht hebben verworven. In hun leven speelde hun vader een belangrijke, cruciale rol. Lees met interviews met o.a. **Jeen** (pag. 76-83): 'Mijn vader bepaalde alles en mijn moeder durfde niet tegen hem in te gaan. Ze dronken allebei veel. Mijn vader kon onverwacht hard uit de hoek komen, dus was ik altijd hyperalert. Er was ook fysiek geweld. Mijn vader wilde dat anderen hem als een succesvol zakenman zagen met een perfect gezin; p. 77'. 'Hij was een narcistische man; hij vond zichzelf heel speciaal en wilde dat mensen tegen hem opkeken; hij kon zich niet inleven in anderen'. Of lees het interview met **Israël van Dorsen**[13] (p. 202-209). 'In ons gezin was er sprake van emotionele of psychische mishandeling'. Ook de andere interviews tonen de invloed van een vader. Ik kan het boek van harte aanbevelen. Het boek bevat aan het eind van elk interview een boeiend overzicht van bronnen van veerkracht, die bepalend zijn geweest in

[11] Ned. Dagblad, bijlage Zaterdag, 27-07-2024; pag. 4-6. 'De kinderen van nu worden zo gepamperd'. Tekst: Helga van Kooten. 'Waar liggen je wortels?' Geïnterviewden gaan terug naar de plek die de koers in hun leven heeft bepaald. 'De oude schoolmeesterswoning van Ridderkerk is dit voorjaar gesloopt. Hans Mijnders woonde er als kind, als jongvolwassenen en als schooldirecteur met zijn eigen gezin. 'We stonden met een stofzuiger in dat lege huis en ik realiseerde me: hier ligt onze familiegeschiedenis'.

[12] Ned. Dagblad, 28-07-2024, bijlage Zondag; pag. 10-11. Tekst/interview: Laura Dijkhuizen: 'Hij komt uit een christelijk gezin, dus het loopt wel los. Zo werkt het natuurlijk niet'.

[13] Zie zijn boek: *'Wij waren, ik ben. Weg uit Ruinerwold'.* Of de documentaire *'De kinderen van Ruinerwold'.*

het leven van de geïnterviewden. Boek bevat ook veel bronvermeldingen/literatuurverwijzingen; erg nuttig en informatief.
Simon Keizer (ooit lid van het Volendamse zangduo Nick & Simon) is o.a. de vader van Kiki en Joa. Na het afscheidsconcert op 11 april 2023 ging hij op zoek naar zichzelf. "Naar helemaal man zijn, vader zijn en vriend zijn". "Ik heb in de periode van Nick & Simon ooit 'Vaderdag' geschreven, omdat ik mijn vader al heel lang moet missen. Dat liedje is mij nog steeds dierbaar en veel fans ook. Dat liedje heb ik een vervolg gegeven. Het gaat ook over nu. Kijk, dat voelde meteen als een cadeautje in de nieuwe fase van mijn leven". "Je fijnste levenswerk?" "Precies!" "De nieuwe Simon Keizer is echtgenoot, vader en muzikant". "Ik wil liever niet in het weekend spelen. Dan wil ik onderdeel van het gezin zijn". [14]

Tim Fransen (36, cabaretier[15], schrijver[16] en filosoof) vertelt "Ik was laatst een paar dagen met mijn vader weg. Toen heb ik hem gevraagd of hij veel denkt aan de dood. Hij is 74 jaar en begint steeds meer kwaaltjes te krijgen. Ik ken hem al mijn hele leven, we zijn zo veel samen geweest ….. daardoor ben je geneigd het contact als vanzelfsprekend te zien. Maar er komt een moment waarop je denkt: was ik me er maar meer van bewust geweest. Als ik het liedje 'Papa' van Stef Bos hoor, krijg ik de tranen in mijn ogen. De gedachte aan de dood van een dierbare vind ik nog veel verdrietiger dan mijn eigen dood". "Ik ben opgegroeid in Amsterdam-Zuidoost, eigenlijk in een dorp binnen de stad, omringd door natuur. Mijn zus en ik kregen een vrijzinnig-protestantse opvoeding. Mijn vader was muziekdocent en dirigeerde de cantorij en diverse gospelkoren. Mijn ouders gaven ons een grote maatschappelijke betrokkenheid mee, liefde voor het milieu en solidariteit met de medemensen".[17]

Tina Rahimy schrijft in *'Verborgen verhalen'* o.a. over haar vader, als leermeester. "Papa was niet (mijn) enige leraar. Mama heeft ons op haar eigen manier onderwezen. Mama wakkerde een ander *connectief affect* aan, ze ziet andere *temperaturen (van het spreken)*. Papa en mama verschillen het meest van mening over het leraarschap. Hun verschil is de geschiedenis van mijn hart, de strijd van mijn ego. Papa, de communistische leraar, die eerst onder het regime van de Iraanse sjah en later onder het regime van Khomeini moest lesgeven. Zijn ideologisch wereldbeeld: de feodale samenleving, het kapitalistische onheil en de communistische egalitiare samenleving: Het ultieme verzet: breek het systeem en red de wereld. Zijn liefde voor rechtvaardigheid heeft standgehouden. Mijn vader heeft niets met cynisme. Ondanks onze meningsverschillen over politiek en de mens in zijn algemeenheid, ben ik trots dat deze man mijn vader is". "Helaas moest mijn vader zijn droom opgeven. Hij heeft nooit meer de kans gekregen om leraar te zijn. Nooit meer: 'Iets te betekenen als leraar in plaats van alleen vader van een gezin'. 'Wat begon toen ik zes was, op het moment dat mijn door en door verdrietige vader thuiskwam, en ik niks zinnigs kon zeggen, dus hem maar een lange knuffel gaf. Mijn docentschap is het meest gevormd door zijn wil en zijn teleurstelling, en ergens hoopte ik dat ik het zo niet hoefde te ervaren'. [18] 'Zijn verhaal is een fragiele draad en mijn achilleshiel' (p.40). Zijn ontslag (als docent) had de betekenis van 'vaderloos worden'. De glans was er voor hem af en dat had impact. Dat had invloed op de temperaturen van spreken, van stilte (zwijgen[19]).

---

[14] Interview van Marco Bosmans met Simon Keizer. "Het borrelt weer bij de trotse Volendammer". Ned. Dagblad, 10-08-2024, p. 10-11, bijlage Zaterdag, koken.
[15] Theaterprogramma 'Onbekommerd'; 2024-2025.
[16] Hij heeft het boek *In onze tijd. Leven in het Calamiteitperk'.* Calamiteitperk: mooi nieuw woord, dat de huidige tijdsperiode, het huidige tijdperk goed kenmerkt en typerend weergeeft (Uitg. Alfabet).
[17] Ned. Dagblad, 14 aug. 2024, p. 18-19. "Als ik pure goedheid ervaar, ben ik direct ontroerd". Interview met Tim Fransen, door Maurice Hoogendoorn; rubriek 'Houvast'.
[18] Rahimy, (2019) p. 118-119; ook: p. 33-36: de invloed van een leraar; de invloed van de 'temperaturen van spreken'.
[19] Die stille stiltes herken ik ook tijdens onze vroegere (gezins)momenten aan de etenstafel. Stiltes die niet onderbroken werden. Stiltes die duurden en duurden. Het letten op elkaar; de stilte proberen te doorbreken met een opmerking, een vraag, met afleiding, met een geintje of naar buiten kijken. De spanning die in de

Rahimy schrijft: ‘In mijn gezin van herkomst golden twee principes:
1. Je respecteert mensen op basis van hun mensheid en niets anders;
2. Je speelt nooit met het hart van een verliefd mens’.
Een vader als leermeester en een moeder als inspirator: vaderfactor, moederfactor > ouderfactor.

Nick Cave heeft twee kinderen verloren. Hij is een Australische zanger en schrijver. Op zijn nieuwe album ‘Wild God’ onderzoekt hij in tien nummers de ruimtes en momenten tussen geloof en ongeloof, deze wereld en de volgende. Het album laat zien dat Cave weer een stuk verder is op zijn lange weg van zwartgallige verslaafde, nieuwsgierige onderzoeker, drager van onmenselijk leed naar nu heilbrenger en gelukzaaier. Zelfs in en door het ergste verdriet mag er vreugde zijn, liefst woest en onbeperkt. De dood van twee zoons resoneert in alles mee, ook in Wild God. Als je rouwt, raak je diep vertrouwd met het besef van de menselijke sterfelijkheid. Je wordt naar de grenzen van het lijden gebracht. Ik ben gaan beseffen dat de wereld niet beheerst wordt door het kwaad, maar door de liefde. Mensen bekommeren zich om elkaar ondanks, misschien wel in opstand tegen het lijden. [20]

Maarten van Nieuw Amerongen (27) zegt: ‘Als ik naar mijn zoon kijk, vallen mijn zorgen over de wereld weg’. ‘Negen weken geleden ben ik vader geworden. Zoiets zet je leven op z’n kop, niet heel ingrijpend, maar je moet wel opnieuw je draai vinden. Tegelijk is het fijn om te merken dat de wereld en al het goede werk gewoon doorgaat, ook als ik even niet meedoe. De geboorte van mijn zoon maakt me niet somberder over de wereld waarin hij opgroeit, nee. Als ik naar hem kijk, vallen die zorgen juist weg. Van mijzelf ben ik een binnenvetter, maar als ik naar hem kijk, ga ik helemaal open. Hoe dat voelt? Misschien als en permanent vakantiegevoel. Als volmaakt geluk. Wat ik mijn zoon zou willen meegeven als het gaat om een hoopvol leven? Dat hij altijd bij God terecht kan, dat je best doen belangrijk is – al kan dat voor mijzelf een valkuil zijn, dat ik daarin doorsla, daarom wil ik hem dit meegeven - maar dat het daar uiteindelijk niet van afhangt; hij mag leven vanuit genade’. ‘Het thema hoop is niet iets waarmee ik opsta en naar bed ga, maar toch is het een drijvende kracht’. [21]

Alex van Keulen (56) zag in en droom een koets met zijn doodskist voorrijden. Zijn zesjarige neefje bad op dat moment voor oom Alex. ‘Er zijn dingen gebeurd die ik niet kan verklaren’. ‘Ik kom uit een gezin van tien kinderen. Ik heb geen actieve herinnering aan mijn vader, hij is ervandoor gegaan toen ik klein was. Hij was alcoholverslaafd en sloeg mijn moeder. Het was dus goed dat hij weg ging. Toch heb ik hem gemist. Ik kon aardig voetballen, maar als ik scoorde, hoefde ik niet naar de zijlijn te kijken, want daar stond niemand. In armoede opgroeien. We hadden thuis geen geld. Als ik de koelkast opendeed, was de enige zekerheid dat het lampje ging branden. Toetjes en vlees kende ik niet. Plotseling moest ik van voetbal af want er was geen geld meer. Ik heb veel bewondering voor de manier waarop mijn moeder de eindjes aan elkaar heeft geknoopt. In armoede en zonder vader opgroeien, heeft mij zeker gevormd. Ik wil niet dat mijn kinderen iets tekortkomen. Ik verwen ze, wat overigens niet betekent dat mijn zoon schoenen krijgt van 300 euro ofzo. Mijn gezin centraal stellen heb ik moeten leren. Mijn houvast vind ik in mijn gezin. [22]

Alexander Zwagerman vertelt in een interview over de dood van zijn broer, Joost. ‘Negen jaar geleden beroofde mijn broer Joost zich van het leven. Ik heb iedere dag contact met mijn moeder, maar op zijn sterfdag langer. Joosts dood kwam voor mij als een donderslag bij heldere hemel. Ik wist

---

stilte(s) heerste. We hielden rekening met elkaar als mijn vader hoofdpijn had. Logisch! Vanzelfsprekend. De escape lag in de muziek: Radio London, en later Veronica, 192 – toen nog op zee; de Top 40.

[20] Herman Veenhof bespreekt het album ‘Wild God’ van Nick Cave & The Bad Seeds (BMG/PIAS): Man van rouw is ook man van wilde vreugde. In tegenstelling tot cynisme moet je hoop verdienen. Hoop stelt eisen en kan voelen als de meest eenzame plek op aarde. In: Ned. Dagblad, Gulliver – vrijdag 30 aug. 2024; pag. 2-3.

[21] Ned. Dagblad, thema: hoop. 27-08-2024, pag. 18-19, geschreven door Wilfred Hermans.

[22] Ned. Dagblad, 28-08-2024, pag. 18-19, Houvast, geschreven door Daniël Gillissen ‘Je moet geen bijbel nodig hebben om een goed mens te zijn’.

dat het slechter met hem ging. Maar dat hij de hand aan zichzelf zou slaan …… Om dat uit te leggen, moet ik terug in de tijd, naar het jaar 1998, waarin onze vader een zelfmoordpoging ondernam. Die mislukte. Een arts wilde dat er mensen bij hem zouden zijn als hij weer wakker werd. Met een vriend van hem stond ik bij zijn bed. Op het moment dat hij zijn ogen opendeed, zei hij: 'Dat was niet de bedoeling'. Zijn vriend dacht dat mijn vader bedoelde dat hij niet echt dood wilde. Ik wist wel beter. Zonder te kijken wees mijn vader naar mij en zei: "Hij begrijpt het wel. Hij vindt het leven ook maar niks". Hij doelde op mijn neiging tot zwaarmoedigheid, die deelde ik met hem. Na de suïcidepoging van onze vader stortte Joost zich op het thema zelfdoding. Hij was daar obsessief mee bezig. Hij schreef het boek *Door eigen hand*, waarin hij zich fors uitsprak tegen zelfdoding. Zijn boodschap: weet wat je de nabestaanden aandoet". [23]

Arthur Japin vertelt in 'Door eigen hand' over de extreme thuissituatie in zijn kinder- en jeugdjaren. "Ik was gewend om te sussen, te bemiddelen. Ik trok me terug op zolder. Er was een ondraaglijk gevoel. Jarenlang huilde ik mijzelf in slaap. Elke avond, urenlange rede- en radeloze huilpartijen, een enorme poel van verdriet, peilloos, onbenoembare onmacht. Mijn vader wilde helemaal geen 12 kinderen. Thuis was er een psychologische oorlogsvoering. Ruzies, vanaf het moment dat mijn moeder zwanger van hem was! Mijn ouders waren angstig; mogelijk door de Tweede Wereldoorlog". Over zijn vader zegt Japin: "Ik kan mij nauwelijks iets fijns of aardigs van mijn vader herinneren". Hij zegt: "Ik zou mijn vaders hand graag willen vasthouden. Van onze aanraking zou ik meer leren dan van onze woorden". Later schrijft hij aan Zwagerman dat hij toch nog een aantal dierbare herinneringen aan zijn vader in gedachten heeft gekregen. Ook in zijn verhaal klinkt de enorme impact van vaderschap door, zeker als een vader zelfmoord pleegt. Opnieuw een traumatisch verhaal over het verlangen naar gezien-worden/zijn, huidhonger, affectie, waardering, hand vast houden van vader. [24]

Lucas Kramer, zanger (49) verwees in een interview dat hij de laatste tijd vaak moet denken aan het boek van Michael W. Smith 'De weg van de Vader' 3 , 4 mede vanwege het sterfbed van zijn vader. "Ik heb mijn vader als voorbeeld. Hij overleed op 56-jarige leeftijd aan acute leukemie kort na een stamceltransplantatie. Hij vroeg mij te zingen op zijn begrafenis, maar ik kon vanwege de emoties geen antwoord geven. De belijdenis op zijn sterfbed speelt nog vaak door mijn hoofd, omdat die diepe indruk maakte. Hij zei: "Ik zie Jezus. Hij strekt Zijn hand naar mij uit. Hij wil dat ik kom". Daar is mijn lied Het is goed op gebaseerd. Door het boek van Michael W. Smith borrelt alles weer boven. Ik heb trouwens gezongen op zijn begrafenis. Het lied 'You raise me up' van Josh Groban, zoals mijn vader had gevraagd". *(Interview in Ned. Dagblad, 06-08-2022, bijlage Zaterdag - zeven deugden; pag. 4-6; interview door Sophie Geuze: 'Muziek die raakt is mooier dan muziek die perfect uitgevoerd is').*

Eloi Youssef (37), voormalig zanger bij de band Kensington zegt in een interview: "Mijn houvast is mijn dochter van 7 jaar. Zij houdt me met beide benen op de grond. Ze houdt me ook in Nederland **.** Het ouderschap voelt voor mij als de diepste verantwoordelijkheid die er is. Het is belangrijker dan wat dan ook in mijn leven". "Maar toen ik vader werd, voelde ik een groot gebrek aan diepgang in de band (Kensington) en het bijbehorende leven". "In dit hele proces (loskomen van de band) ben ik op zoek gegaan naar mijn roots. Want eigenlijk was Kensington een vlucht uit de werkelijkheid. Ik heb namelijk nooit een veilig thuis gehad. Mijn vader was intimiderend aanwezig in ons gezin. Hij was onberekenbaar en kon van het ene op het andere moment van stemming wisselen. Hij was temperamentvol. Er was altijd

[23] Interview in Ned. Dagblad, bijlage Zondag, de lege plek. Geschreven door Gerald Bruins; 15-09-2024, pag. 12-13.

[24] Zwagerman, Joost (2005, 5e druk 2018) *Door eigen hand – Zelfmoord en de nabestaanden* – Amsterdam: De Arbeiderspers; pag. 123. Bron: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_4.pdf - pag. 11-13.

chaos en onrust in huis. Mijn moeder bekeek het van een afstandje, maar greep niet in waardoor er niets aan de situatie veranderde. Ik ging steeds meer rebelleren". "Het was beter voor mij geweest als ik een vader had gehad die naast me was gaan zitten en had gezegd: ik zie wie je bent, ik steun je. Maar ik kon thuis niet vrij zijn, niet zijn wie ik diep vanbinnen was. Het voelde als een gevangenschap war ik uit wilde breken". "Ook wilde ik een beweging terug naar mijn ouders maken. Terug naar de plek waar de wond is ontstaan. Zo heb ik met mijn vader een reis gemaakt naar zijn geboorteland Egypte, naar de plekken waar hij is opgegroeid. Ik wilde met hem praten over hoe hij zijn jeugd heeft beleefd, hoe zijn opvoeding was. Het was voor ons heel helend om die gesprekken te voeren. Ik merkte hoe belangrijk het is om nar de pijn toe te bewegen, want als je die wegstopt, komt het onherroepelijk weer op je pad". "Er is over deze ontmoeting met mijn vader een documentaire gemaakt, met de titel *Vaders* – waarvan ook mijn vriendin Lakshmi onderdeel is". [25]

Youssef Azghari (2023) *In dialoog met mijn zoon – Over 100 jaar migratie* - Soest: Uitg. *Boek*-scout.
Uit mijn recensie[26] van dit boek: "Ode aan jeddi en henna! Voor al hun offers voor een betere toekomst van hun nakomelingen". Een loflied aan vader en moeder. Passende cultureel-traditionele waardering voor ouders en het voorgeslacht. Voor al hun opofferingen: eenzaamheid, geweld en oorlogen, ontberingen, armoede, machteloosheid, huiselijk geweld als cultureel gegeven, traditionele gezagsverhoudingen ouder-kind, leven in Marokko-Algerije-Frankrijk-Nederland, heimwee, inburgeren, transities. Een complexe interculturele migratiegeschiedenis. Boeiend verteld aan de hand van een dialoog tussen vader en zoon. Verhelderend hoe ingrijpend een transitie naar een onbekend land is door de ogen van een Marokkaanse familie met zowel Marokkaanse als Algerijnse wortels.
De eeuw van mijn vader van Youssef Afghazi schetst een duidelijk verhaal van de impact van het leven in een stad en het opgroeien op het platteland in het land van herkomst. Leven tijdens oorlogen, bij grensconflicten, onder een dictatuur, met analfabetisme, met armoede, werkeloosheid en beperkte huisvesting. Familiegeschiedenissen die samenvloeien.
De dialoog tussen vader en zoon Afghazi vertelt een soort meta-geschiedenis: van individuen, families, van gekolonialiseerde landen en hun bezetters, van geweld, oorlogen in Europa, onderdrukking, discriminatie, armoede en vrijheidsdrang. Een dialoog met zicht op overleven, schaamte, onwetendheid, uitzichtloosheid, het verlies van een kind, hongersnood en andere ellende. Afghazi vertelt over de migratie van familieleden naar Frankrijk, het werken in de mijnen en de miserabele werkomstandigheden. Hij vertelt vervolgens over de migratie naar Nederland: Gouda en later naar Tilburg.
In een kleine 200 bladzijden neemt de schrijver je mee in een imposante migratiegeschiedenis, van binnenuit verteld, om begrip te krijgen voor ouders en voorouders. Om de rijke ervaringen te delen, omdat het zinvol is om je eigen familiegeschiedenis te kennen en te begrijpen. De schrijver slaagt daar uitstekend in. Het boek is gemakkelijk te lezen, de historische context is interessant in het verhaal verwerkt en wie met migranten werkt, verwerft belangrijke inside information. Een mustread voor de professional. Gosse Koopmans heeft prachtige illustraties aan dit boek toegevoegd en dat geeft extra inhoud aan deze geschiedenis.

[25] Ned. Dagblad, woensdag 25 september 20204, Houvast. Interview met Eloi Youssef: "We moeten loskomen van het stoffelijke". "Toen zanger Eloi Youssef (37) stopte bij de band Kensington, kwam hij zichzelf tegen. 'Waarom doe ik wat ik doe, waarom handel ik zoals ik handel?' Hij ging op zoek naar zijn roots en de confrontatie met zijn moeilijke jeugd werkte helend"; pag. 22-23, geschreven door Roeland van Mourik.
[26] Vakblad Sociaal Werk, nr. 1 - 2024, pag. 32-33: 'Een imposante migratiegeschiedenis'.

Gideon Deze maand[27] heb ik stilgestaan bij de vader van Gideon, Joas (***Richteren: 6–8***). Een bijzonder verhaal over een vader, die slechts in de zijlijn vermeld wordt. Komt hij in het verhaal voor, dan wordt er gesproken van de vader van Gideon'. Joas is een belangrijk man: dorpshoofd en beschermer van de overheersende religie, de Baäldienst. Voor Gideon en JHWH is dit een afgodsdienst. God wordt genegeerd, op een zinspoor gezet en daar is de Here God het niet mee eens. Lees maar eens het verhaal van Gideon en hoe hij bezoek krijgt van een Engel des Heren en hoe hij met JWHW in gesprek gaat. Hij krijgt de opdracht om de gewijde paal en het afgodsbeeld van Baäl te vernietigen. Als hij dat gedaan heeft, komt de dorpsbevolking in opstand en komt verhaal halen bij het dorpshoofd. Joas wordt op het matje geroepen en de bevolking vindt dat Gideon gestraft moet worden. Joas neemt het voor zijn zoon op door te zeggen: "Als Baäl god is, laat hij voor zichzelf strijden". Dan rekent hijzelf wel af met Gideon. Jullie hoeven dat niet namens hem te doen". Laat Baäl maar zijn eigen boontjes doppen. De bevolking druipt af. Mooi om te lezen hoe Joas in deze precaire situatie zijn zoon Gideon beschermt! Een mooi vaderverhaal.

Stanley Fletcher (20) groeit op in Almere-Buiten, een goede buurt. Zijn ouders zijn gescheiden, dus op vroege leeftijd had ik geen contact meer met mijn vader – inmiddels gelukkig weer. Op mijn twaalfde, dertiende kwam ik in aanraking met vrienden met wie ik uit meeloperij verkeerde dingen deed – noem het onzekerheid. Op die leeftijd werd geld interessant. "Uiteindelijk maakte het leventje me eenzaam; ik zat vaak in de put en wist niet wat ik wilde in het leven.". Over het contact met zijn vader: "Sinds een paar jaar heb ik weer goed contact met mijn vader. Dat is op ons beider initiatief zo gelopen. Eerst voelde ik afkeer richting hem, ik verweet hem van alles, maar toen Jezus in mijn leven kwam, had dat effect op alle vlakken van m'n leven. Daardoor kon ikm'n pa begrijpen en vergeven".[28]

Referenties:

- Azghari, Y. (2023) *In dialoog met mijn zoon – Over 100 jaar migratie* - Soest: Uitg. *Boek*-scout (198 pp, €21,50).[29]
- Coppens, L. (2024) *Iedereen kan het verschil maken – Trauma en veerkracht bij kinderen* – Utrecht: Uitg. Ten Have.
- Dorsten, Israël van (2023) - *'Wij waren, ik ben. Weg uit Ruinerwold'* – Uitg. Pluim; ISBN 9789493304239.
- Matthijs (2022) *Het verhaal van Matthijs* - in: David Borman (2022) Je eerste 1000 vaderdagen, praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter' – Amsterdam: Uitg. Unieboek/Het Spectrum; pag. 198-201.
- Murat Isik (2017) - *Wees onzichtbaar* - Amsterdam - Ambo/Anthos (597 pp.).
- Poulter, Stephen B. (2006, 2019 Ned. vert.) De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke identiteit – Heeze: Circle Publishing; 284 pp.
- Rahimy, Tina (2019) *Verborgen verhalen – over leermeesters en inspiratoren* – Utrecht: Ten Have; ISBN 9789025906726 (128 pag.).

[27] Bron: www.bobderaadt.nl/documents/vaderkrachtcentraal/VaderKracht_Centraal_4.pdf - pag. 3 (aug. 2022)
[28] Ned. Dagblad, 8 oktober 2024, pag. 18-19 - Thema: Wat geeft jou hoop? Interview met rapper Bully (artiestennaam voor Stanley Fletcher (20 jaar, met miljoenen streams). Titel: 'Kijk je naar Christus, dan heb je de oplossing binnen handbereik'. Interviewer: Wilfred Hermans.
[29] Zie ook in: Azghari, Youssef (2024) Migratieverhalen leveren nieuw perspectief – Bi-culturele jongen; in: *Vakblad Sociaal Werk;* nr. 5, okt., 2024; artikel, pag. 18-21; achtergrondverhaal.

- Zwagerman, Joost (2005, 5e druk 2018) *Door eigen hand – Zelfmoord en de nabestaanden* – Amsterdam: De Arbeiderspers. [30],[31]

5. **<u>Patrascentrische depressie of postpartum depressie bij ouders/vaders</u>**: Een postpartum depressie is een nog redelijk onbekend fenomeen en een weinig gediagnostiseerd ziektebeeld. Dat geldt in de situatie van moeders[32] en zeker bij vaders. Gelukkig deelt een aantal vaders tegenwoordig hun ervaringen die terug te voeren zijn op kenmerken van een postpartum depressie of m.b.t. tot vaders: een patrascentrische depressie. In de referentielijst staan enige bronnen vermeld. Ook heb ik in eerder edities van *Vaderschapskennis* aandacht aan de postpartum depressie besteed.

5.1. Djay, de partner in het boek van Saskia Assenbroek (2023) vertelt over de volgende **kermerken/aspecten/signalen**:

"Een postpartum depressie : kenmerken, door de bril van de partner, zoals Djay dit beschreven heeft. Een indrukkende lijst van ervaringen en emoties:

• "Thuis was het niet zo gezellig"
• Hij had moeite met "het huilen van haar"
• "Voor mijn vrouw was het natuurlijk wel heel fijn dat zij veel met haar moeder kon praten en daarin mentale steun vond". Dit toont het belang van begrip, empathie en steun uit het directe sociale

[30] Raadt, B. de (2022) – boekrecensie > 'Nabestaanden hebben levenslang', n.a.v. het boek van Joost Zwagerman: Door eigen hand (2005); Amsterdam: De Arbeiderspers; in: *Vakblad Sociaal Werk*, nr.3, juni 2022, p. 36. Themanummer: Suïcide & Preventie. In '*Vaderschapskennis',* nr. 4 staat een uitgebreid review van het boek 'Door eigen hand". Bron: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_4.pdf - pag. 11-13.

[31] Een bijzonder boek. Om twee redenen: Joost Zwagerman besteedt op een meta-literaire wijze aandacht aan het fenomeen 'suïcide' door beroemde schrijvers (zoals Ernest Hemingway en John Berryman) en de invloed van zelfmoord op schrijvers als Ernest Hemingway, Arthur Japin, Jeroen Brouwers en Eddy du Perron. Daarnaast heeft Zwagerman uiteindelijk zelf ook de hand aan zichzelf geslagen (in 2016). Hij was een meester in het bespreken van literatuur, was vaak op tv en toonde veel compassie voor nabestaanden na zelfmoord van een geliefde. Helen van Rooyen werd op 13-jarige leeftijd geconfronteerd met de zelfmoord van haar vader en dat thema komt in haar debuutroman terug (De gelukkige huisvrouw). Bram Hulsebos schreef een boek over de zelfmoord van zijn vader: 'Een te dunne huid'. "Zelfmoord als een fataal moment in een keten van tragische gebeurtenissen ….". John Berryman schreef veel over zelfmoord, n.a.v. de suïcide van zijn vader; uiteindelijk pleegde hij zelf ook zelfmoord. Ook De Perron pleegde zelfmoord. Dat geldt eveneens voor de wereldberoemde schrijver van "The old man and the sea", Ernest Hemingway.

[32] Vakblad Sociaal Werk: casuïstiek (naam is bij redactie bekend) > titel: 'Ze ging afstandelijk om met haar kind'. De hulpverleenster stelt zichzelf de vraag: "Had ik sterker moeten aandringen op therapie?" In de casusbeschrijving vertelt de hulpverleenster: 'Toen ik de moeder wat doorvroeg naar haar leven, vertelde zij dat ze na de geboorte van het jongetje een postnatale depressie had gehad. De bevalling was een traumatische gebeurtenis voor haar geweest waarvoor zij nadien EMDR-therapie had gehad.' 'Deze vrouw had van huis uit niet geleerd om over mentale problemen te praten. Ze was nog steeds behoorlijk depressief, vertelde ze, en had geen vriendinnen of familie om naartoe te gaan'. *VSW*, nr. 5, okt. 2024; pag. 10-12.
Wat ik in deze casusbeschrijving en de daarop volgende (3) professionele reacties mis, is de specifieke aandacht en behandeling voor postpartum-klachten (ondanks de aangeboden en gevolgde EMDR-therapie), de taxatie van de diepgang van een postpartum depressie (de ingrijpendheid en de langdurigheid van de klachten/symptomen), de indicatiestelling voor effectieve therapie (EMDR + adequate vervolgbehandeling).
Ik mis ook de partner van mevrouw/vader van het kind in dit verhaal, in deze casus; alsof hij geen enkele rol vervuld of invloed heeft. Onbegrijpelijk dat zijn verhaal/impact niet genoemd wordt (genegeerd wordt, niet opgemerkt wordt o.i.d.). Is dit een symptoom van 'niet gezien worden'? Gebrek aan focus op vaderparticipatie of vaderemancipatie vanuit sociaal werk en/of geboortezorg?

netwerk of familiesteun! Een belangrijke schakel als klankbord, psychologische steun en vangnet.
• Als partner heb je aandacht voor de voorgeschreven medicatie, het onder medisch toezicht antidepressiva slikken. De zorg en alertheid dat deze medicatie feitelijk geslikt wordt. En hoe de uitwerking is van de voorgeschreven en tot zich genomen antidepressiva. Heeft de antidepressiva de beoogde uitwerking of komen er andere, nieuwe symptomen naar voren. Wordt het voorschrijven van de medicatie ook regelmatig door de medicus gecontroleerd?. Als partner voel je je mede verantwoordelijk voor de gezondheid en het welzijn van je vrouw. In gedachten ben je steeds/vaak met haar bezig. Dat geldt zeker voor Djay.
• Overleven: “We hebben in het begin langs elkaar geleefd om gewoon deze periode door te komen” (een terugblik die een vervelend gevoel oplevert),
• “Een normaal gesprek met haar was nauwelijks mogelijk”.
• “Dat ze echt niet veel kon doen en ook niet veel kon praten”.
• “Ik moest doorbijten, de dingen doen op de automatische piloot, mezelf meestal wegcijferen en denken: het komt weer een keer goed”.
• “Ik voelde me in de steek gelaten door mijn vrouw”.
• “Veel steun van mijn ouders en mijn familie” en bij collega’s.
• “Ik werd er nijdig van en heb af en toe gedacht dat ik gek zou worden”.
• Verantwoordelijkheidsgevoel: ´Mijn gezin is op de eerste plaats komen staan”.
• `Ik heb nauwelijks geslapen´ (slaaptekort, vermoeidheid)
• Ik was bezorgd om haar!
• “Ik ben een binnenvetter, dus ik praat sowieso niet veel over mijn gevoel”.
• Gedachte: “Ze gaat zichzelf of ons kind toch niets aandoen?” (een emotie van onrust, onmacht, onzekerheid en angst).

5.2. Depressieve klachten – PPD-symptomen (m.n. bij de partner Djay):

- vermoeidheid,
- stress,
- verhoogde prikkelbaarheid,
- onmacht,
- gevoel tekort te schieten,
- onvrede en ontevredenheid,
- piekeren,
- de situatie niet kunnen doorbreken,
- hopeloosheid,
- pijnklachten
- zelfbestraffend handelen & zelfstraf (automutulatie),
- lusteloos,
- krachteloos,
- concentratie- en geheugenproblemen,
- moeite met slapen (inslapen – doorslapen – te vroeg wakker worden),
- nachtmerries,
- onverwerkte ervaringen (m.b.t. de bevalling),
- zwijgen over ervaringen,
- gevoel van falen,
- bang,
- angst,
- PTSS-klachten,
- fysieke klachten (psychosomatiek),

- overmatige controlebehoefte,
- NSE (negatieve seksuele ervaringen, geen zin in intimiteit

❖ Lees bijvoorbeeld ook onderstaand verhaal van een partner/vader n.a.v. de postpartum depressie bij zijn vrouw (geschreven door Linda Eijzsink en haar partner; ook te vinden op de LinkedIn-pagina van Linda Eijsink):

5.3. *Mijn vrouw zit niet op een roze wolk*

Omgaan met iemand die niet lekker in zijn vel zit kan ingewikkeld zijn. Het niet ervaren van een roze wolk of een postpartum depressie heeft impact op jezelf maar ook op de mensen om je heen.

In dit blog deelt mijn man hoe hij dit heeft ervaren.

Tropenjaren, een rollercoaster en een life changing event.

Kreten die je veel hoort rondom het ouderschap. Ik kan ze enkel beamen en had het me allemaal iets anders voorgesteld.

Voordat ik vader werd had ik me nooit verdiept in het feit dat een post partum depressie ook tot de mogelijkheden behoort. Dan valt het rauw op je dak. Tijdens de zwangerschap merkte ik al wel op dat mijn vrouw anders was dan daarvoor. Ik herinner me nog dat de verloskundige twee keer tijdens een zwangerschapscontrole zei dat we aan de bel moesten trekken als het niet goed ging. Een moment waarop ik dacht: ‘oké, we moeten alert zijn’. Maar als je dan niet weet welke paden je moet bewandelen én wanneer je dat dan precies moet doen, is dat lastig. Wat hoort er bij een zwangerschap, wat niet meer? Na de zwangerschap had ik wel door dat het niet normaal was hoe mijn vrouw zich voelde. Al had ik niet direct het idee dat het om een postpartum depressie ging.

De postpartum depressie, het vader worden en alles daaromheen heeft er voor mij persoonlijk flink ingehakt. Een pittige tijd die tegelijkertijd ook voorbij is gevlogen. Het was fijn om vader te worden maar deze situatie heeft wel een stempel gedrukt op het begin van ons ouderschap. Ik vind het jammer dat we in het begin weinig ‘geniet momenten’ samen hebben gehad en het geluk en de blijdschap niet altijd konden delen. We kunnen het niet inhalen en hebben het zo goed mogelijk gedaan.

Overleven

Met name in het begin zit je in een soort adrenalinerush/ overlevingsstand en ga je gewoon door.

Je weet ook niet hoe het anders had moeten zijn. Weinig tijd om stil te staan en te reflecteren.

Ik voelde me heel verantwoordelijk: voor mijn vrouw, mijn dochter, voor het draaiende houden van ons gezin en kwam zelf achteraan in dit rijtje.

Het meest lastige vond ik dat mensen niet zo goed begrepen wat er aan de hand was. Daardoor kon ik voor mijn gevoel mijn verhaal minder goed kwijt en ging het meer over praktische zaken dan over de diepere lagen. Terugkijkend heb ik me vaak eenzaam gevoeld. Familie en vrienden hebben op hun manier zo goed mogelijk steun geboden. Ik denk echter dat als je zelf niet in zo'n situatie hebt gezeten het heel moeilijk is om dit ook daadwerkelijk te begrijpen.

Dat mijn vrouw even helemaal de weg kwijt was vond ik het meest pittige aan de post partum depressie zelf. Daar ben ik ook wel even van geschrokken. Vooral in de paar weken dat ze niet voor onze dochter kon zorgen en dingen zag die er niet waren.

Mijn ervaring met de hulpverlening

Het was een intensief behandeltraject waarbij mijn vrouw en ik vanaf de zijlijn vele gezichten hebben gezien. Een zoektocht naar de juiste ondersteuning. Waarbij gebleken is hoe bepalend het is wie je voor je hebt. De zorg/behandeling was vooral heel erg gericht op mijn vrouw. Daar waar kon ben ik aangesloten, al werd dat niet vanzelfsprekend verwacht. Bij de psycholoog is er wel één keer gevraagd of ik zelf behoefte had aan een gesprek. Op dat moment dacht ik dat dat niet nodig was.

Later in het traject hebben we gezamenlijke gesprekken gehad wat ik als heel prettig heb ervaren. Dat had achteraf gezien veel eerder in het traject gemogen en was voor mij fijner geweest. Daar was er ruimte voor ieders verhaal. Beiden hebben we namelijk in een overlevingsstand gezeten waarbij we de verbinding met onszelf wat kwijt raakten en ook tussen ons samen. Gesprekken hielpen om weer tot een gezamenlijk verhaal en tot verbinding met elkaar te komen. Voor mij was het ook helpend om zelf dingen terug te horen van therapeuten, fijn te horen dat bepaalde zaken soms wat genuanceerder lagen.

Enkele keren werd ons hoop geboden door een termijn te geven waarop mijn vrouw zich mogelijk beter zou voelen. In praktijk bleek dit echter niet zo te zijn en dat maakte de teleurstelling alleen maar groter. Je hoort dan liever geen termijn zodat je je hier ook minder op instelt.

Mijn emmer die overstroomt

Ruim een jaar na de bevalling werd het mij teveel op mijn werk, iets wat ik erg pittig vond. Mijn 'elastiek' stond al lang op spanning vanwege de privé situatie. Een uitdagende periode op mijn werk deed vervolgens de emmer overlopen. Ik voelde me een oude opa en kon tot weinig meer komen. Ontspannen, slapen en een andere functie op mijn werk zorgden voor meer rust.

Het deed mij goed te zien dat er bij mijn vrouw verbetering zichtbaar was, haar 'oude ik' weer voorzichtig terugkwam en ze uit de crisisfase klom. Naast de werkdruk speelde mee dat de adrenalinerush wat zakte doordat ik zag dat mijn vrouw vooruit ging. Wellicht voelde ik daardoor onbewust meer ruimte voor mijn proces en de verwerking van dit alles.

Wat mij nog meer hielp

Het hielp mij om mijn eigen ding weer te doen (zelf sporten, avondje uit met vrienden), om even uit de situatie te zijn. Je hebt tijd voor jezelf nodig (om je eigen dingen te doen), samen dingen te doen

en als gezin dingen te doen. Ondanks de zware periode zijn we toch regelmatig op vakantie gegaan. Dat deed mij ook erg goed.

Wat ik meeneem uit deze periode

Terugkijkend vind ik dat we ons er knap doorheen geslagen hebben en ik ben dankbaar dat het nu beter gaat. Ik heb veel geleerd over mijzelf en de mensen om me heen. Ik ben bewuster geworden van hoe de dingen werken bij mij en wat daarin goed is voor mij. Je bent mens en elk mens is kwetsbaar. Het kan iedereen overkomen dat het je teveel wordt.

Mijn vrouw was heel open over haar postpartum depressie en hoe ze zich voelde. Dat vond ik heel mooi om te zien en leerde mij hier ook open over te mogen zijn naar de buitenwereld.

Zelf had ik graag eerder ondersteuning gehad en mijn verhaal willen delen met een neutraal iemand. Ik vind het heel fijn dit nu alsnog te hebben gehad. Het was misschien ook prettig geweest als ik iemand was tegen gekomen die hetzelfde had meegemaakt.

Wat ik anderen mee wil geven

Herken jij jezelf in mijn verhaal? Blijf er dan vooral niet alleen mee lopen. Deel je verhaal met mensen waarbij het goed voelt, waarbij jij je gesteund en begrepen voelt. Wacht daar niet te lang mee. Anders kan het later als een boemerang weer bij je terug komen.

Bron: www.bewustinjekracht.nl - www.bewustinjekracht.nl/blogs/2099223_mijn-vrouw-zit-niet-op-een-roze-wolk Linda Eijsink - Contactgegevens 📞 06 - 41 80 06 97 📧 linda@bewustinjekracht.nl 🌍 Haaksbergen, Overijssel, Nederland – zie ook op LinkedIn

Referentielijst:

- Assenbroek, S. (2023) *Heb je mij gezien? Mijn weg naar hulp en herstel bij een postpartum depressie* – Gouda: Uitg. Klare Taal.
- Doesum, T. van & Bakker, L. (2023) Vergeten vaders verdienen serieuze aandacht; in: *Vakblad Vroeg*, nr. 2; zomer, pag. 20-22
- Koster, D. (2012) *Perfecte moeders bestaan niet. Het boek dat zwangere vrouwen en jonge moeders helpt in balans te komen (en te blijven)* – Tielt: Lannoo.
- Lambregtse-van den Berg, M.P., (2015) Psychopathologie van de vader. Handboek Psychiatrie en Zwangerschap – Utrecht: De Tijdstroom; ISBN 978 90 5898 269 8; pag. 333-338.
- Raadt, B. de (2023) Heb je haar partner ook gezien?, in: Saskia Assenbroek (2023), *Heb je mij gezien? – Mijn weg naar hulp en herstel bij een postpartum depressie* – Gouda: Uitg. Klare Taal. Vindplaats: https://www.bobderaadt.nl/documents/postpartumdepressie/Bob_de_Raadt_Heb_je_h aar_partner_ook_gezien.pdf
- Voesten, S. (2023) *Dubbel gevoel* – Uitg. Boekscout; www.dubbel-gevoel.nl
- www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php
- www.vader-verhalen.nl > www.vader-verhalen.nl/jeroen-odekerken-geboortetrauma/

(6) Vaders doen ertoe

Vaders doen ertoe en daar heb ik op mijn website[33] onder het kopje 'Fathers matters' al diverse artikelen over geschreven en lezingen over gehouden. Dit thema vindt meer en meer navolging, zowel in Nederland als bijv. in Engeland, in Australië en in de USA. Een interessante ontwikkeling. Wie kijkt naar de huidige maatschappij vanuit de mannenbril of de vaderbril merkt dat vaderschap nog vaak een ondergeschoven kindje is. In de geboortezorg is het overgrote deel van de werkende bevolking een vrouw en dat heeft veel invloed. Gelukkig zijn er (vader)organisaties en belangenbehartigers die vaders en vaderschap op de kaart zetten. Zoals dat gebeurt bij de verdere ontwikkelingen van verlofregelingen voor vaders en de focus op vaderschap binnen het landelijke project 'Kansrijke Start'.

Kortgeleden heb ik het boek gelezen *'Zachte nachten[34] – Een revolutionair boek om de natuurlijke slaapontwikkeling van je baby en peuter te ondersteunen (wetenschappelijk onderbouwd – het eerste slaapboek zonder slaaptraining – vol met praktische tips'.* Een interessant boek, met veel tips en eigen ervaringen. In het boek staan 9 revolutionaire inzichten beschreven en aan het eind van elk hoofdstuk staan ervaringen van ouders beschreven. Kijk ik door de vaderbril, dan gaat het vooral om ervaringen van moeders en soms worden de ervaringen van vaders ook weergegeven: Alex (pag. 50. Marek (204), Thijs wordt beschreven als een "betrokken vader" (204). Kristof komt het meest aan bod: op pag. 91, 126, 200, 226, 258. Op andere momenten in het boek wordt gesproken over partners: pag. 51, 93, 94, 127, 171, 202, 203, 280, 283 (2x). Wat mij betreft hadden meer vaders hun ervaringen in dit boek mogen delen en hun betrokkenheid mogen vertellen.

In het gesprek met leden van Papa's Praat kwam ook het belang naar voren om vaders meer bij de (geboorte)zorg te betrekken, hun bewustzijn van dit belang te vergroten en om vaders aan te moedigen meer zichtbare verantwoordelijkheid te dragen (mede in het kindbelang). De wil en de behoefte is vaak wel, maar soms is er de aarzeling, of een onhandige communicatie, een onhandigheid, een gebrek aan praktische vaardigheden en inzichten. Of vaders laten het over aan de moeder. Bevordering van vaderbetrokkenheid is dus een belangrijke focus voor een gezondere geboortezorg en voor vaderparticipatie (om achterstelling van vaders tegen te gaan). Papa's Praat verricht belangrijk vaderemanciperend werk. Kijk maar eens op hun website en luister naar de boeiende podcasts.

Vaders doen ertoe: verdiep je maar eens in de verhalen, boeken, berichten, podcasts, artikelen, websites, etc. van bijv. Sander Voesten, Ivo van Gool, Jeroen van Luijk, David Borman. Daddy's Place, Jeroen de Jong, VDRS, Patrick Timmermans, Tim Gouw, Papa's Praat, Papa Tijs, Welcome to mankind, Robin van Tilburg. Deze lijst is niet compleet en verdient dus aanvulling, zeker in de ontwikkeling van een sociale kaart 'vaderschap'. Ook op Instagram kom je een aantal actieve vaders tegen.

Daarnaast heeft het document 'Position Paper – de vader als volwaardige ouder' dit jaar een belangrijke impuls gegeven aan het belang van vaderschap, het zichtbaar maken van betrokken vaderschap, de uitdaging om vaderschap verder te bestuderen, om

[33] www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php
[34] Geschreven door Hanne Wils en Anouk van Nuffel (2024), Tielt: Uitg Lannoo; ISBN 978 04 014 9782 7

vaderparticipatie te bevorderen (bijv. bij jonge vaders) en om de samenwerking tussen vaderschapsexperts te bundelen en te vergroten. Zie www.bobderaadt.nl/documents/fathersmatters/Position_paper_Vader_als_volwaardig_ouder.pdf

Voor deze editie van 'Vaderschapskennis' laat ik het even bij voorgaande inventarisatie en beschrijving.

&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&

NEW PUBLICATIONS[35]

- Aaron, L., Kaplan, R. M., & Black, S. R. (2024). Parents' clinical depression and children's problem behaviors: A multi-level meta-analytic examination. *Journal of Affective Disorders, 367*, 886-902. https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.08.199
- Ashton, L. M., Rayward, A. T., Pollock, E. R., Kennedy, S-L., Young, M. D., Eather, N., Barnes, A. T., Lee, D. R., & Morgan, P. J. (2024). Twelve-month outcomes of a community-based, father-daughter physical activity program delivered by trained facilitators. *International Journal Behavioral Nutrition and Physical Activity, 21(101)*. https://doi.org/10.1186/s12966-024-01648-w
- Ataman-Devrim, M., Quigley, J. & Nixon, E. (2024). Parental supportive and intrusive directives during dyadic interactions in relation to concurrent skills of preterm and full-term toddlers at age 2 years. *Current Psychology*. https://doi.org/10.1007/s12144-024-06705-y
- Bitalo, D. W., Piotrowski, K., & Naudé, L. (2024). Fatherhood, manhood, and personhood: South African fathers' experiences of parental identity development. *Journal of Family Studies*, 1–24. https://doi.org/10.1080/13229400.2024.2398579
- Bolsby, S., Breen, K., & Wu, H. (2024). Bringing birth fathers to the forefront: A two-decade scoping review of birth father experiences in adoption. *Journal of Family Theory & Review*, 1–17. https://doi.org/10.1111/jftr.12590
- Carone, N., Cruciani, G., Quintigliano, M., Baiocco, R., & Lingiardi, V. (2024). Child Psychological Adjustment in Planned Gay Father Families: A Meta-analysis. *Sexuality Research and Social Policy*. https://doi.org/10.1007/s13178-024-01007-1
- Cazzorla, C., Di Riso, D., Gaiga, G., De Cusatis, A., Spaggiari, S., Gragnaniello, V., Loro, C., Gueraldi, D., Schiavo, R., Burlina, A. P., & Burlina, A. B. (2024). Parents' Perspectives of Children with PKU: Assessing Parental Stress and Psychological Adjustment. *Psychology International, 6*(3), 779-785. https://doi.org/10.3390/psycholint6030049

- Cerea, S., Mancin, P., Scaltritti, M., Bottesi, G., Calonaci, S., & Ghisi, M. (2024). "Be like me": the role of parental modeling on sons' body dissatisfaction and disordered eating. *Current Psychology*. https://doi.org/10.1007/s12144-024-06594-1
- Choi, E. J., & Park, S. J. (2024). Concept analysis of parenting behaviors of fathers with early childhood. *Journal of Men's Health, 20*(8), 136-146. https://doi.org/10.22514/jomh.2024.140

[35] Bron: the October 2024 edition of the SIRG-FCAR newsletter of recently published articles on father-child relationships - the Special Interest Research Group on Father-Child Attachment and Relationships (SIRG-FCAR) of the Society for Emotions and Attachment Studies (SEAS).

- Chua, J. Y. X., Chan, Y. H., & Shorey, S. (2024). Development of the Paternal Involvement in Early Infancy Scale (PEACE) for fathers in Singapore. *Journal of Pediatric Nursing, 29*, 213-224. https://doi.org/10.1016/j.pedn.2024.09.013
- Coutinho, P., Bessa, C., Dias, C., Mesquita, I., & Fonseca, A. M. (2024). Unveiling Players' Perceptions of Mother- and Father-Initiated Motivational Climates and Fear of Failure in Youth Male Team Sports. *Sports*, *12*(244). https://doi.org/10.3390/sports12090244
- Cross, J. (2024). NICU Warriors: Engaging and Promoting the Mental Health of Black Fathers. *Social Work in Public Health*, *39*(7), 805–812. https://doi.org/10.1080/19371918.2024.2395283
- Cui, Y., Li, X., & Nyman, T. J. (2024). Stepfathers and Adolescent Well-Being: A SystematicLiterature Review. *Marriage & Family Review*. https://doi.org/10.1080/01494929.2024.2401534
- Diniz, E., Brandão, T., D'Orsi, D., & Veríssimo, M. (2024). Work–Family Conflict Influences Mothers' Perception of Father Involvement with Childcare: A Dyadic Approach. *Journal of Family Communication*, 1–17. https://doi.org/10.1080/15267431.2024.2394025
- Dong, Q., Ma, Q., Wang, W., Wang, J., Pluess, M., & Ma, X. (2024). Environmental sensitivity moderates the longitudinal effect of fathers' positive parenting on mental disorders in Chinese adolescents. *Journal of Affective Disorders, 366*, 153-161. https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.08.178
- Elmquist, M., Ford, A. L. B., & Sterling, A. (2024). The complexity of opportunities to respond used by mothers and fathers of children with Down syndrome: A preliminary investigation. *Journal of Child Language*, 1–14. https://doi.org/10.1017/S0305000924000370
- Eriksson, E., Lundqvist, P., & Jönsson, L. (2024). Fathers' Experiences Six Months After their Preterm Infant's Discharge from the NICU. *Comprehensive Child and Adolescent Nursing*, 1–10. https://doi.org/10.1080/24694193.2024.2406209
- Fagan, J., & Palm, G. (2024). *Fathers and Children Together: A Guide to Developing a Parenting Identity and Supporting Your Child* (1st ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003486107
- Farran, E. K., Fink, E., Hugues, C., & Gilligan-Lee, K. A. (2024). Limited sex differences in spatial language in parent-child dyads. *Learning and Instruction, 95*(102006), 1-11. https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2024.102006
- Feldman, J. S., Wilson, M. N., & Shaw, D. S. (2024). Paternal activation parenting and growth in children's inhibitory control across early childhood. *Social Development*, e12768. https://doi.org/10.1111/sode.12768
- Fraser, A. M., Bryce, C. I., Calley, A. S., Button, J. A., & Rogers, A. A. (2024). Adolescent Hope: An Exploratory Investigation of Individual and Family Correlates by Racial/Ethnic Groups. *Child Indicators Research*. https://doi.org/10.1007/s12187-024-10173-y
- Gebresilase, B. M., Wang, M., & Taddese, E. (2024). Father involvement and adolescent substance use: adolescents depression symptom as a mediator and maternal self-esteem as a moderator. *Journal of Substance Use*, 1–8. https://doi.org/10.1080/14659891.2024.2395530

- Gregory, S., Elliffe, R., Holt, S., Donnellan, R., & Cahill, L. (2024). Post-separation Child Contact and Domestic Violence and Abuse: The Experiences of Children with a Disability. *Journal of Family Violence*. https://doi.org/10.1007/s10896-024-00731-x
- Guidry, K., & Fitzgerald, M. (2024). Differential Impact of College Women's Psychological and Physical IPV Victimization on Fathering and Mental Health. *Contemporary Family Therapy*. https://doi.org/10.1007/s10591-024-09711-1

- Güre, P., Gürmen, M. S., & Acar, İ. H. (2024). Dyadic examination of parents' general psychological distress and coparenting in families with young children: The mediating role of couple satisfaction. *Journal of Marital and Family Therapy*. https://doi.org/10.1111/jmft.12739
- Hobbs, K. A., Wilson, S., Vrieze, S. I., Roisman, G. I., McGue, M., & Krueger, R. F. (2024). Why does perceived parenting in adolescence predict maladaptive personality in adulthood? Evidence for substantial genetic mediation. *Development and Psychopathology*, 1–10. https://doi.org/10.1017/S0954579424001329
- Holmberg, J. R., & Pappa, M. L. (2024). Fathers' Perinatal Mental Health in A. Wenzel (ed.), *The Routledge International Handbook of Perinatal Mental Health Disorders* (1st ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003206903
- Huang, L., Chen, Y., Zhu, J., & Zhang, W. (2024). The role of fathers' and mothers' acceptance in adaptive emotion regulation in Chinese preadolescents: Distinguishing between- and within-person effects. *Children and Youth Services Review, 166*(107901). https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107901
- Jiang, J., Tang, X., Lin, Z., Lin, Y., & Hu, Z. (2024). Father's involvement associated with rural children's depression and anxiety: A large-scale analysis based on data from seven provinces in China. *Global Mental Health, 11*(e71), 1–11 https://doi.org/10.1017/gmh.2024.70
- Jimenez Sanchez, M. L., Gamarra, P., Brunner, J., Williams, H. A., LaNoire, M., Barrios, Y. V., Cruz, V. O., Rondon, M. B., Gelaye, B., & Levey, E. J. (2024). 'I want to be a different kind of father': A qualitative analysis of adolescent fatherhood in Perú. *Culture, Health & Sexuality*, 1–16. https://doi.org/10.1080/13691058.2024.2403773
- Khalili, M., Hosseinzadeh, M., Sahebihagh, M. H., Mirghafourvand, M., & Dahouri, A. (2024). The broken bond: Exploring child-to-parent violence and its spiritual and sociodemographic potential predictors among university students in Tabriz, Iran. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 199774. https://doi.org/10.1016/j.ijans.2024.100774
- Kido, K., Mitani, A., & Uemura, Y. (2024). Changes in paternal perinatal depression and its predictors from third trimester of pregnancy to one-year post-partum: A longitudinal study. *Jurnal Ners, 19*(3), 346-355. http://dx.doi.org/10.20473/jn.v19i3.58511
- Kim, E., & Hong, B. (2024). Parenthood and gender inequality on labor market outcomes: Evidence from South Korea. *Asian Social Work and Policy Review, 18*(3). https://doi.org/10.1111/aswp.12324
- Lee, J. Y., Lee, S. J., Chang, O. D., Albuja, A. F., Lin, M., & Volling, B. L. (2024). Low-income fathers are emotionally resilient: A qualitative exploration of paternal emotions across early parenting. *Infant Mental Health Journal*, 1–25. https://doi.org/10.1002/imhj.22136
- Lee, S.-Y., & Jung, H.-S. (2024). Validation of the Mediating Effect of Parenting Stress in the Relationship between Work-Family Strains and Gains and Marital Satisfaction for Fathers in Korea. *Children*, *11*(10). https://doi.org/10.3390/children11101170
- Lemmons, B. P., Bellamy, J. L., Cryer-Coupet, Q. R., Arroyo, C., Dennis, G. Y., & Muniz, S. (2024). Considerations for Marginalized Fathers in Human Behavior and the Social Environment (HBSE) Courses: Insights for Social Work Educators and Students. *Journal of Social Work Education*, 1–24. https://doi.org/10.1080/10437797.2024.2383475
- Lütolf, M. (2024). Caring breadwinners? A comparative analysis of parental leave policies to promote fathers' care work. *Swiss Political Science Review, 00*, 1–22. https://doi.org/10.1111/spsr.12629
- Mirzayeva, P., & Dönmez, Ö. (2024). Different colours of the same culture: Effects of father support programs on father involvement. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 1–12. https://doi.org/10.1080/10911359.2024.2406563

- Musiwa, A. S., Mavhu, W., Nyamwanza, O., Chadambuka, E., Couban, R., & Mbuagbaw, L. (2024). Fatherhood and men's participation in antenatal care in rural sub-Saharan Africa: a scoping review protocol. *BMJ Open, 14*(085901). https://doi.org/10.1136/bmjopen-2024-085901
- Nguyen, M., Kim, Y., Choi, Y., Jang, J., Shakya, M., Adhikari, A., Luitel, N. P., & Surkan, P. J. (2024). Guardians Looking From Outside: Gendered Experiences of Labor Migration and Psychosocial Health Among Nepalese Migrant Fathers and Left-Behind Mothers. *Qualitative Health Research*, *0*(0). https://doi.org/10.1177/10497323241265291
- Nóblega, M., Monteiro, L., Santos, C., Diniz, E., Guimet, M., Ugarte, A., & Marinelli, F. (2024). Father's engagement in direct care is associated with children's social competence for preschool boys but not girls in Peru. *Psychology of Men & Masculinities*. https://doi.org/10.1037/men0000466
- Nordin-Remberger, C., Johansson, M., Lindelöf, K. S., & Wells, M, B. (2024). Support Needs, Barriers, and Facilitators for Fathers with Fear of Childbirth in Sweden: A Mixed-Method Study. *American Journal of Men's Health, 18*(5). https://doi.org/10.1177/15579883241272057
- Okawa, S., Rapee, R. M., Takahashi, T. Reardon, T., Arai, H., Shimizu, E., & Creswell, C. (2024). Psychometric Properties of the Japanese Translation of the Parent Overprotection Measure for Mother and Father Reports. *Child Psychiatry & Human Devevelopment*. https://doi.org/10.1007/s10578-024-01753-8
- Park, S., Barnett, M. A., & Mastergeorge, A. M. (2024). Dual trajectories of supportive coparenting and father involvement : Parental predictors and influences. *Family Relations*, 1-19. https://doi.org/10.1111/fare.13085
- Piek, S. R., Verghote, K., Martani, A., Pennings, G., & Provoost, V. (2024). "I'm not your grandpa": Experiences of advanced age fathers raising their teenage children in Belgium, an interpretative phenomenological analysis. *PLoS ONE, 19*(8). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0309448
- Piro-Gambetti, B., Greenlee, J., Bolt, D., Litzelman, K., & Hartley, S. L. (2024). Longitudinal pathways between parent depression and child mental health in families of autistic children. *Development and Psychopathology*, 1–13. https://doi.org/10.1017/S0954579424001378
- Russo, C., & Decataldo, A. (2024). Challenges of preterm families: parenthood and participation in the Neonatal Intensive Care Unit in Northern Italy. *Journal of Family Studies*, 1–18. https://doi.org/10.1080/13229400.2024.2409148
- Schaber, R., Patella, T., Simm, J., & Garths-Niegel, S. (2024). German Parents Attaining Intrapersonal Work-Family Balance While Implementing the 50/50-Split-Model with Their Partners. *Journal of Family and Economic Issues*. https://doi.org/10.1007/s10834-024-09989-1
- Seymour, M., Pecora, L., McMahon, G., Wood, C. E., Feinberg, M., Hock, R., & Giallo, R. (2024). Trajectories of psychological distress for Australian fathers parenting a child on the autism spectrum: Evidence from early childhood to adolescence. *Autism*. https://doi.org/10.1177/13623613241272005

- Tong, J., Van Egdom, D., French, K., & Zhang, J. (2024). Parent–Adolescent Transmission of Emotional Exhaustion: Testing a Social-Cognitive Spillover and Crossover Model. *Journal of Business and Psychology*. https://doi.org/10.1007/s10869-024-09974-3
- Vaillancourt, M., Deville-Stoetzel, J. B., deMontigny, F., Dubeau, D., Gervais, C., Meunier, S., Pierce, T., Ditto, B., & Da Costa, D. (2024). A qualitative study exploring the perinatal experiences of social stress among first- and second-generation immigrant

parents in Quebec, Canada. *BMC Pregnancy Childbirth, 24*(575). https://doi.org/10.1186/s12884-024-06768-6
- van der Meulen, E. (2024). Do household and childcare task divisions prospectively predict engagement in time-costly continuing education among Dutch working mothers and fathers? *Journal of Adult and Continuing Education*, *0*(0). https://doi.org/10.1177/14779714241267739
- van Dijk, R., Mastrotheodoros, S., van der Valk, I. E., Branje, S., & Dekovic, M. (2024). Daily and Half-yearly Associations between Boundary Diffusion and Parent-adolescent Relationship Quality after Divorce. *Journal of Youth Adolescence*. https://doi.org/10.1007/s10964-024-02064-w
- Violi, D., Lewis, P., Kwok, C., & Wilson, N. J. (2024). Australian Non-Resident Fathers' Relationship and Ongoing Engagement with Their Children: A Critical Focus on Power. *Social Sciences*, *13*(478), 1-17. https://doi.org/10.3390/socsci13090478
- Vo, H.N., McKenzie-McHarg, K., Bennett, P.C., & Mai, D. L. (2024). Lived Experiences of Migrant Fathers in the Perinatal Period: A Systematic Review and Analysis. *Journal of Immigrant Minority Health*. https://doi.org/10.1007/s10903-024-01627-0
- Wang, D., Peng, Y., Liao, J., Shi, M., Yao, Y., Lai, J., & Guo, C. (2024). Associations between parents' adult attachment, Co-parenting and parent-child relationships: an actor-partner interdependence model. *Attachment & Human Development*, *26*(5), 482–502. https://doi.org/10.1080/14616734.2024.2400242
- Wu, Y., Zhao, B., Liu, J., Liu, R., & Luo, L. (2024). Parallel change process of paternal and maternal homework involvement with early adolescents: the role of parental motivational beliefs. *Current Psychology*. https://doi.org/10.1007/s12144-024-06624-y
- Zhang, H., Han, X., Zhang, X., Liu, J., & Zhang, M. (2024). The impact of interpersonal relationships on adolescent students' cooperation skills: evidence from SSES 2019 China survey. *Current Psychology*. https://doi.org/10.1007/s12144-024-06736-5

&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&&

Boekenplank

Zie op de volgende pagina:

voor sociaal werk om hier ook mee aan de slag te gaan. Stichting IVN Natuureducatie, GGZ Nederland en de auteurs van dit boek hopen een beweging in gang te zetten. Sluit het sociaal werk aan?

Maas, J., Visscher, R., en Westen, K. (red.)(2021)
Green Mental Health
Boom Uitgevers (192pp., €30,95)

Veerkracht mobiliseren

Door: Bob de Raadt, boekenrecensent, www.bobderaadt.nl

Traumatische gebeurtenissen als mishandeling, misbruik, armoede, discriminatie, afwezigheid van ouder(s) of andere emotionele verwaarlozing kunnen een grote impact hebbenop de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen. Wie ziet hun nood? Hoe helpen wij hen als medemensen en als zorgverleners dat zij zich gezien en gehoord voelen? Leony Coppens, orthopedagoog en klinisch psycholoog gespecialiseerd in traumabehandeling van kinderen en gezinnen, schreef een boek over deze vragen. Zij pleit voor een traumasensitieve en veerkrachtversterkende aanpak. Coppens combineert theorie met persoonlijke interviews. Een boeiende aanpak waarbij het belang van traumasensitief en veerkrachtversterkend werken effectief wordt geïllustreerd. Ze beschrijft onder meer het belang van een goede start voor de ontwikkeling van de hersenen, de invloed van chronische stress en ingrijpende jeugdervaringen, wat je als kind gaat geloven over jezelf, anderen en de wereld, de impact van trauma en hoe erop te reageren. Veerkracht bouw je op uit sociale steun van ondersteunende volwassenen (familie, leraren), een gevoel van controle en geloof in eigen kunnen, zelfregulatie- en copingvaardigheden en bronnen van geloof, culturele tradities, hoop en zingeving.
De meeslepende persoonlijke verhalen laten de beschadigende invloed

van diverse vormen van trauma zien. Al lezend voel je mee met de onmacht, het lijden, het verdriet, de boosheid en de loyaliteit van de betreffende personen: het zijn overlevers. In die overlevingsmodus ontmoeten zij mensen die hun talenten, hun inzet, hun kracht en hun ervaringen zien, en die verschil maken dankzij hun vertrouwen en steun. Uiteindelijk heeft elke geïnterviewde een indrukwekkend lijstje van veerkrachtbronnen, die de invloed van trauma kunnen verminderen.
Iedereen kan het verschil maken is een oproep aan elke hulp- en zorgverlener om aandacht te hebben voor trauma's en veerkracht te versterken. Het boek leest prettig, de interviews zijn boeiend en de indeling is overzichtelijk. Waardevol zijn alle overzichten van veerkrachtbronnen die de geïnterviewden uiteindelijk geholpen hebben om de invloed van het kindertrauma te verminderen en krachtig in het leven te staan. Een inspirerend boek, dat hopelijk een groot lezerspubliek zal krijgen.

Coppens, L. (2024)
Iedereen kan het verschil maken – Trauma en veerkracht bij kinderen
Ten Have (239 pp., €22,99)

Babybullshit wetenschappelijk besproken

Door: Bob de Raadt

Een bijzonder boek: grappig, nieuwsgierigmakend, verbazingwekkend en met wetenschappelijke verantwoording. Jojanneke Bastiaansen, wetenschapper, columnist en moeder van zoon IJsbrand, krijgt na de geboorte van haar zoon allerlei opmerkingen te horen, die gebracht worden als wetenschappelijke feiten. Met verbazing en gevoelens van onrust hoort zij alle stelligheden aan. Vervolgens gaat ze vier jaar lang op wetenschappelijk onderzoek uit. Ze checkt beweringen over zwangerschap, bevallen en de babytijd en publiceert de uitkomsten in *Ouders van Nu*.
In het boek komt een bonte stoet aan uitspraken voorbij, zoals: een man kan 'meezwangeren' met zijn vrouw; een koosnaampje zorgt voor een hechtere band met je ongeboren baby; je moederkoek opeten voorkomt een postnatale depressie; suiker maakt kinderen hyper. De beweringen zijn ingedeeld naar de periode van de zwangerschap, de bevalling, de babytijd en de peutertijd. In elk hoofdstuk staat één boude bewering centraal. Wat klopt er eigenlijk van al die verhalen en wijze raad? En wat is 'dikke bullshit?' Elk onderwerp begint met een zoge-

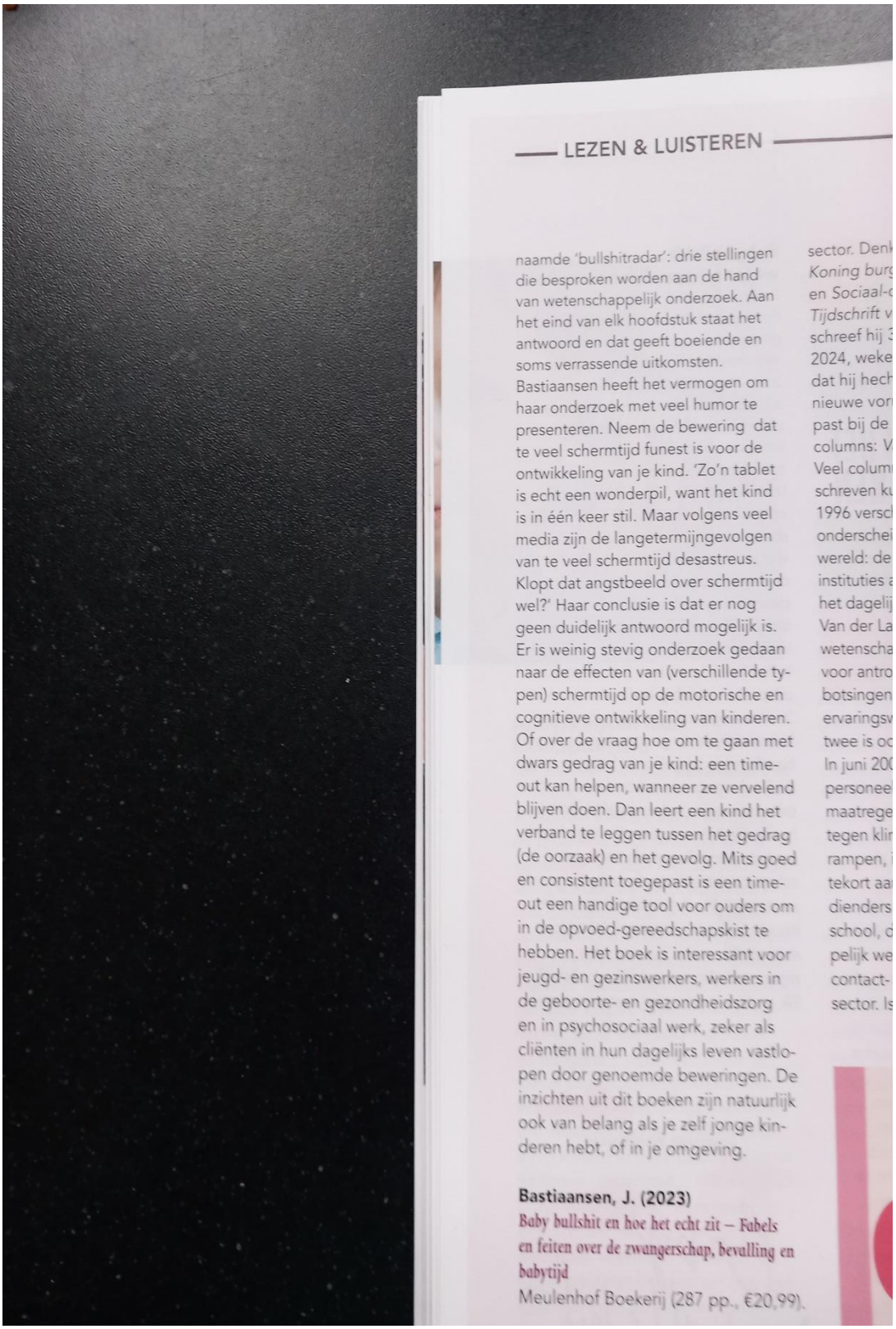

LEZEN & LUISTEREN

naamde 'bullshitradar': drie stellingen die besproken worden aan de hand van wetenschappelijk onderzoek. Aan het eind van elk hoofdstuk staat het antwoord en dat geeft boeiende en soms verrassende uitkomsten. Bastiaansen heeft het vermogen om haar onderzoek met veel humor te presenteren. Neem de bewering dat te veel schermtijd funest is voor de ontwikkeling van je kind. 'Zo'n tablet is echt een wonderpil, want het kind is in één keer stil. Maar volgens veel media zijn de langetermijngevolgen van te veel schermtijd desastreus. Klopt dat angstbeeld over schermtijd wel?' Haar conclusie is dat er nog geen duidelijk antwoord mogelijk is. Er is weinig stevig onderzoek gedaan naar de effecten van (verschillende typen) schermtijd op de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Of over de vraag hoe om te gaan met dwars gedrag van je kind: een time-out kan helpen, wanneer ze vervelend blijven doen. Dan leert een kind het verband te leggen tussen het gedrag (de oorzaak) en het gevolg. Mits goed en consistent toegepast is een time-out een handige tool voor ouders om in de opvoed-gereedschapskist te hebben. Het boek is interessant voor jeugd- en gezinswerkers, werkers in de geboorte- en gezondheidszorg en in psychosociaal werk, zeker als cliënten in hun dagelijks leven vastlopen door genoemde beweringen. De inzichten uit dit boeken zijn natuurlijk ook van belang als je zelf jonge kinderen hebt, of in je omgeving.

Bastiaansen, J. (2023)
Baby bullshit en hoe het echt zit – Fabels en feiten over de zwangerschap, bevalling en babytijd
Meulenhof Boekerij (287 pp., €20,99).